

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292.
Ефективна економіка. 2024. № 5.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.5.1>
УДК 339.9

*Г. О. Надоленко,
Надзвичайний і Повноважний Посол, Директор,
Дипломатична академія України при Міністерстві закордонних справ
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6342-452X>*

ТРАНСФОРМАЦІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ

*H. Nadolenko,
Ambassador, Director, Diplomatic Academy of Ukraine
at the Ministry of Foreign Affairs*

TRANSFORMATION OF UKRAINE'S ECONOMIC DIPLOMACY IN THE CONTEXT OF A FULL-SCALE WAR

У сучасному світі, що характеризується глобалізацією та економічною взаємозалежністю держав, економічна дипломатія набуває все більшого значення. У статті проаналізовано та поглиблено теоретичні аспекти еволюції економічної дипломатії в умовах трансформації глобалізаційних процесів і повномасштабної війни. Визначено, що процес модифікації економічної дипломатії є багатогранним викликом для країн, які з ним стикаються, зокрема і для України.

За допомогою комплексних і теоретичних методів загального наукового дослідження автором підтверджено, що у зв'язку з постійним зростанням глобалізаційних тенденцій і впливом війни, Україна змушена шукати нові стратегії та інструменти для захисту своїх інтересів й адаптувати економічну дипломатію до нових умов. Вона повинна зосередитися на

забезпеченні економічного виживання, посиленні міжнародного співробітництва та зменшенні впливу війни на внутрішній економічний розвиток.

Завдяки статистичному аналізу даних обґрунтовано, що вміле використання Україною економічної дипломатії у тому числі й у воєнних цілях, допомагає забезпечити економічну стабільність та протидію агресору.

Стаття підкреслює стратегічне значення економічної дипломатії не лише у розв'язанні нагальних проблем воєнного часу, але й у створенні підґрунтя для майбутньої економічної стійкості та зростання.

In the modern world, characterized by globalization and the economic interdependence of states, economic diplomacy is becoming increasingly important. This article analyzes and deepens the theoretical aspects of the evolution of economic diplomacy within the context of the transformation of globalization processes and the impact of full-scale war. It is determined that the process of modifying economic diplomacy presents a multifaceted challenge for the countries facing it, including Ukraine.

Through complex and theoretical methods of general scientific research, the author confirms that due to the constant growth of globalization trends and the impact of war, Ukraine is compelled to search for new strategies and tools to protect its interests and adapt its economic diplomacy to new conditions. This adaptation should focus on ensuring economic survival, strengthening international cooperation, and mitigating the adverse effects of the war on domestic economic development.

Using statistical analysis of data, the article argues that Ukraine's skillful use of economic diplomacy, including for military purposes, helps to ensure economic stability and counteract the aggressor. The strategic importance of economic diplomacy is emphasized, not only in addressing immediate wartime challenges but also in laying the groundwork for future economic stability and growth.

Furthermore, the article underscores the necessity for Ukraine to develop policies that enhance its economic resilience, promote beneficial international alliances, and minimize the economic disruptions caused by war. This dual focus on immediate and long-term strategies highlights the critical role that economic diplomacy plays in navigating the complexities of the modern global landscape.

In conclusion, the evolving landscape of globalization and the realities of war significantly influence the strategies employed in economic diplomacy. For countries

like Ukraine, adapting to these changes is imperative. The findings suggest that a nuanced and adaptable approach to economic diplomacy is key to overcoming the multifaceted challenges posed by globalization and conflict, ensuring both immediate economic security and future growth.

Ключові слова: економічна дипломатія, глобалізація, санкції, зовнішньоекономічна діяльність України, платформа “Nazovni”, національні інтереси.

Keywords: economic diplomacy, globalization, sanctions, foreign economic activity of Ukraine, Nazovni platform, national interests.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв’язок із важливими науковими чи практичними завданнями. В умовах глобалізації та економічної взаємозалежності держав економіка з кожним роком набуває все більшого значення у дипломатичних відносинах. Дипломатичні методи відстоювання національних інтересів на світових ринках та вирішення численних економічних суперечок між країнами набувають особливого значення в сучасному світі. Глобалізація змушує економічну дипломатію рухатися в руслі трансформаційних процесів, тобто ефективно, адекватно та оперативно реагувати на зміну геополітичної, економічної ситуації, відповідати новим викликам сучасності. Стрімка динаміка глобалізації та інтеграції економік держав у світове господарство вимагає вдосконалення механізмів міжнародного економічного співробітництва та пошуку нових форм і методів забезпечення ефективного економічного партнерства.

У зв’язку з неперервним зростанням глобалізаційних тенденцій, економічна ситуація сучасності породжує зовсім нові виклики, які змушують країни постійно шукати та впроваджувати необхідні стратегії, тактики та інструменти, щоб конкурувати на міжнародній арені, розширюючи свій вплив та здобуваючи нові ринки, а також зміцнюючи свою позицію серед інших держав. Однією з таких стратегій є застосування країною економічної дипломатії, оскільки її ефективні

інструменти стають важливими у зовнішньоекономічній діяльності, особливо для України, у зв'язку з поточним воєнним станом.

В умовах збройного конфлікту динаміка глобалізації зазнає глибокої трансформації, створюючи складнощі, що виходять за межі звичайних економічних процесів. Невпинний тиск військових дій у поєднанні із закриттям кордонів та постійною загрозою обстрілів порушує потоки товарів, розриває ланцюги постачання та підриває ринкову стабільність. Ці збої не лише перешкоджають виробництву та розповсюдженню товарів, але й викликають побоювання та змінюють поведінку споживачів, тим самим змінюючи їхні купівельні спроможності та інтереси. Саме тому здатність ефективно використовувати принципи та інструменти економічної дипломатії та застосовувати їх у своїй зовнішньоекономічній діяльності є досить актуальною для України, особливо в умовах повномасштабної війни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика економічної дипломатії в останнє десятиліття стала предметом дослідження як зарубіжних (Баранай П. [8], Бейн Н. і Вулкок С. [1], ван Бергейк П. [7], Вульфф Ш., Каррон де ла Каррьер Г. [2], Купер А., Лі Д. і Хокінг Б. [3], Мунс С. [4], Такур Р., Хейне Дж.), так і вітчизняних дослідників (Барановська В. [9], Білорус О., Вергун В. [10], Грущинська Н. [11], Деделюк К. [12], Іванова В., Луцишин З., Нижник В. [14], Тихончук Л. [15], Фліссак К. [16], Чугаєнко Ю. [17], Шаров О. [18]) у контексті її ролі та значення, механізмів дії, переваг та економічної користі від її впровадження.

Гі Каррон де ла Каррьер розглянув основи поняття “економічна дипломатія”, підкресливши її історичну роль та значення. У подальших дослідженнях було виокремлено два основних напрямки вивчення цієї теми.

Перший напрямок, заснований такими вченими як Бейн Н. та Вулкок С., розглядає економічну дипломатію через призму політичної підтримки та формування економічних стратегій.

Другий напрямок, який отримав широке визнання серед вчених, включає таких авторів, як Баранай П., Вергун В., Луцишин З., Тихончук Л., Чугаєнко Ю.,

Шаров О., і розглядає економічну дипломатію як інструмент для захисту та розвитку національних економічних інтересів на міжнародній арені.

Незважаючи на різноманітність поглядів, концепція економічної дипломатії залишається предметом активного обговорення та потребує подальшого аналізу та уточнення, оскільки далеко не всі аспекти економічної дипломатії отримали належне висвітлення, зокрема її роль як інструменту для 1) протистояння агресії росії та 2) підтримки стабільності й розвитку економіки України в умовах війни, а також 3) післявоєнного відновлення України, що надає актуальності й практичній значущості дослідженню.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті полягає в дослідженні процесу модифікації економічної дипломатії під час повномасштабної війни, а також перспектив її застосування в Україні в умовах трансформації глобалізаційних процесів.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасному взаємопов'язаному світі економічна дипломатія стає все більш важливим інструментом для урядів, які прагнуть просувати свої національні інтереси та сприяти міжнародному співробітництву.

Використовуючи можливості торгівлі та комерції, країни можуть налагоджувати позитивні відносини одна з одною, будувати взаємну довіру та взаєморозуміння, а також створювати нові можливості для зростання та розвитку.

Економічна дипломатія є основою сучасної дипломатії, переплітаючи економічні інтереси із зовнішньополітичними цілями. Вона охоплює безліч видів діяльності, від торговельних переговорів і сприяння інвестиціям та інноваціям до застосування економічних санкцій, ведення економічних війн та інших заходів для здійснення політичного тиску на інші країни. Незалежно від підходу, мета полягає в тому, щоб використати потужність економічних сил для досягнення стратегічних цілей.

Однією з ключових причин важливості економічної дипломатії є те, що вона часто тісно пов'язана із зовнішньою політикою. Торговельні та інвестиційні відносини є одними з найважливіших каналів, через які країни взаємодіють одна з

одною, і вони можуть мати значний вплив на ширше стратегічне середовище. Наприклад, сприяючи економічній взаємозалежності та співпраці, країни можуть зменшити ризик конфліктів і створити стимули для мирного вирішення суперечок.

Водночас економічна дипломатія може бути потужним інструментом для просування національних інтересів. Укладаючи вигідні торговельні угоди, сприяючи експорту та інвестиціям, а також захищаючи вітчизняну промисловість, країни можуть прискорити своє економічне зростання і створити нові можливості для своїх громадян. Це також може сприяти посиленню “м’якої сили” та впливу країни, оскільки інші країни можуть сприймати її як надійного партнера та цінного члена міжнародної спільноти.

Однак економічна дипломатія не позбавлена викликів. Складність сучасних економічних систем у поєднанні з геополітичною напруженістю та мінливою динамікою торгівлі створюють величезні перешкоди для дипломатів і політиків. Особливо глибокої трансформації зазнає економічна дипломатія, як інструмент для захисту інтересів нації, у період, коли країна опиняється у вирі хаосу війни. Динаміка міжнародних відносин змінюється, вимагаючи адаптивних стратегій для подолання складнощів військового конфлікту. В умовах війни суттєвих модифікацій зазнають роль та стратегії економічної дипломатії порівняно з тими, що використовуються у мирний час.

У мирний час економічна дипломатія першочергово зосереджується на підтримці торгівлі, залученні інвестицій та розвитку економічних партнерств. Однак початок війни змушує переосмислити ці пріоритети. Країна, що опинилась під атаками потужного військового супротивника має переходити до стратегій, що забезпечують економічне виживання, посилювати міжнародне співробітництво, суттєво збільшувати допомогу від союзників, а також намагатись досягти самодостатності, щоб максимально пом’якшити вплив війни на внутрішній економічний розвиток.

Держава у стані війни змушена здійснити переорієнтацію своєї економічної парадигми на забезпечення, першою чергою потреб своїх збройних сил, задля

чого вона має переорієнтувати також свої дипломатичні зусилля, зосереджуючись на військових та економічних аспектах.

Економічна дипломатія країн під час Другої світової війни є відмінним прикладом такої переорієнтації. Країни, учасниці війни, такі як Сполучені Штати Америки, Велика Британія та інші учасниці антигітлерівської коаліції переорієнтовували свою економічну політику на підтримку зусиль війни та досягнення перемоги. Промислове виробництво спрямовувалося на потреби воєнного часу, а міжнародні торговельні відносини зазнали різких змін. Країни перенаправляли свій економічний фокус від глобальної торгівлі до виробництва в умовах війни та мобілізації ресурсів.

Для України є дуже повчальним досвід Великої Британії під час Другої світової війни в забезпеченні військових потреб шляхом отримання міжнародної економічної та військової підтримки, першою чергою, з боку Сполучених Штатів Америки. Україна та Велика Британія, хоч і в різний час і обставинах, стикнулися з важливим завданням забезпечення своїх військових потреб в умовах війни. Порівняння досвіду Великої Британії під час Другої світової війни та України під час сучасної агресії з боку росії дає можливість розглядати ефективність та стратегії отримання міжнародної економічної та військової підтримки, особливо з боку Сполучених Штатів Америки.

Під час Другої світової війни економічна дипломатія Сполученого Королівства зазнала значної модифікації, оскільки країна стикалася з критичними труднощами у протистоянні з Німеччиною. У початкові роки війни, Велика Британія опинилася в майже фатальному становищі, через нездатність самостійно військово та економічно протистояти агресії Німеччини в довготривалій перспективі.

Усвідомлюючи цю критичну ситуацію, Велика Британія звернулася до Сполучених Штатів за підтримкою. Уряд США під керівництвом президента Френкліна Д. Рузвельта відіграв важливу роль у забезпеченні як військової, так і економічної допомоги Великій Британії, навіть до того, як США офіційно

вступили в війну. Ця допомога була важливою для виживання Великої Британії та її остаточної перемоги над Німеччиною.

Варто окреслити ключові аспекти економічної дипломатії між Великою Британією та США під час Другої світової війни, що в подальшому допоможе провести паралелі з допомогою Україні під час війни з росією:

1. *Закон про ленд-ліз (1941 рік).* У березні 1941 року Сполучені Штати прийняли Закон про ленд-ліз, який дозволяв США надавати військову допомогу та іншу допомогу союзним націям, зокрема Великій Британії. Цей акт визначив значний поворот у політиці США, перехід від нейтралітету до активної підтримки країн, що протистояли нацистській агресії.

2. *Економічна допомога.* У рамках програми ленд-лізу Сполучені Штати надавали Великій Британії різноманітні ресурси, включаючи військове обладнання, продукти харчування та інші матеріали, необхідні для ведення війни. Ця економічна допомога була вирішальною для зміцнення можливостей Великої Британії у протистоянні силам Німеччини.

3. *Стратегічне співробітництво.* Економічна допомога була частиною більшої стратегії співробітництва між Сполученими Штатами та Великою Британією. Лідери, такі як Вінстон Черчилль та Френклін Д. Рузвельт, тісно співпрацювали для координації військових стратегій та ефективного розподілу ресурсів.

4. *Атлантична хартія (1941 рік).* Атлантична хартія, спільна декларація, підписана Черчиллем і Рузвельтом в серпні 1941 року, визначила принципи, які визначали світовий порядок після війни. Хоча це не була військова чи економічна угода, але вона відображала тісну співпрацю між двома країнами та їхню зобов'язаність створенню більш безпечного та процвітаючого світового порядку.

5. *Фінансові угоди після війни.* Після завершення військових дій економічна дипломатія обох країн зосередилась на обговоренні економічного та фінансового порядку після війни. Конференція в Бреттон-Вудсі в 1944 році заклала основу для створення Міжнародного валютного фонду та Світового

банку, інституцій, які відіграли важливу роль у післявоєнному економічному відновленні.

Економічна дипломатія між Великою Британією та Сполученими Штатами під час Другої світової війни є прикладом важливості міжнародного співробітництва та підтримки під час конфліктів, демонструючи, як країни можуть об'єднатися для подолання спільних викликів з боку агресора.

У мирний час Україна активно працювала над розширенням своїх зовнішньоекономічних відносин, спрямовуючи зусилля на залучення інвестицій та розвиток торгівлі з іноземними партнерами. Однак початок російсько-української війни змусив Україну перебудувати свої економічні стратегії. Основними завданнями стали забезпечення економічної безпеки, розвиток внутрішнього ринку та зниження залежності від імпорту. Особливий акцент було зроблено на підвищення економічної складової обороноздатності сил безпеки й оборони України.

Незважаючи на війну, економічна дипломатія України залишається важливим інструментом взаємодії з міжнародними акторами, дозволяючи країні впливати на внутрішні економічні процеси.

У боротьбі проти російської агресії, Україна активно використовує економічну дипломатію як засіб економічної війни, спрямований на ослаблення противника, зокрема шляхом введення міжнародних санкцій. Україна звертається до світової спільноти з проханням обмежити доступ росії до фінансових ресурсів, торгових можливостей та технологій, які можуть бути використані для військових цілей.

Держава приділяє особливу увагу технологічним інноваціям та захисту критичних технологій, які можуть надати перевагу в умовах війни. Для України життєво важливо мати доступ до ключових технологій та інформації, яка допомагає зміцнити її обороноздатність.

Також для України важливо розробляти стратегії економічної дипломатії для післявоєнного економічного відновлення. Це може включати співпрацю з міжнародними партнерами для отримання фінансової допомоги, залучення

інвестицій для відновлення зруйнованої інфраструктури, промисловості, сільського господарства та стимулювання економічного зростання після війни.

Загалом, українська економічна дипломатія в умовах війни з росією продовжує бути важливим інструментом для забезпечення безпеки та стабільності країни з кількох причин:

1. *Зміцнення міжнародних відносин.* Україна використовує економічну дипломатію для розвитку та поглиблення двосторонніх та багатосторонніх відносин з іншими країнами. Це допомагає залучати інвестиції, розширювати торгівлю та отримувати фінансову допомогу від міжнародної спільноти для підтримки своєї економіки під час війни, включаючи отримання кредитів, грантів та інвестицій для покриття бюджетного дефіциту та стабілізації фінансової ситуації.

За період з 24 січня 2022 року по 29 лютого 2024 року Україна отримала 259,14 мільярда євро допомоги від партнерів. Військова допомога становить 34% від загальної суми [6].

2. *Протидія агресії.* В умовах повномасштабної війни, економічна дипломатія дозволяє Україні залучати міжнародну підтримку для протидії агресору, зокрема через санкції та інші економічні заходи.

Станом на квітень 2024 року Європейський Союз, Сполучені Штати Америки та інші партнери ввели 13 пакетів безпрецедентних і широкомасштабних санкцій, які спрямовані на фінансовий, економічний, технологічний та енергетичний сектори росії, а також проти російських чиновників і олігархів. Завдячуючи ЄС, США та іншим союзникам, на росію було накладено 16754 санкцій, що робить її найбільшою підсанкційною країною у світі. Основні з них включають заборону на операції з Центральним банком росії, обмеження доступу до ринків капіталу ЄС та SWIFT, заборону на експорт чутливих технологій, заборону російським літакам використовувати аеропорти ЄС або літати над повітряним простором ЄС, а також заморожування активів фізичних (включаючи путіна та його оточення) та юридичних осіб (64,1% усіх санкцій спрямовані проти фізичних осіб, а 33,8% – проти юридичних осіб та бізнесу) [5].

3. *Відновлення економіки.* Економічна дипломатія сприяє відновленню та розвитку української економіки шляхом просування експорту, залучення іноземних інвестицій та відкриття нових ринків.

У 2023 році реальний ВВП України зріс, за різними оцінками, на 5-5,5% у порівнянні з попереднім роком. Це свідчить про відновлення після різкого падіння на 28,8% у 2022 році. Станом на зараз ВВП залишається приблизно на рівні 3/4 від рівня 2021 року [13].

Значною мірою даний успіх був досягнутий завдяки унікальному інструменту економічної дипломатії України – міжнародній платформі “Nazovni”, основне призначення якої – надання дипломатичного сприяння українським експортерам на зовнішніх ринках. Дану платформу було створено за інституційної та інформаційної підтримки Міністерства закордонних справ України наприкінці 2021 року як цифровий інструмент, що спрямований на сприяння інтеграції українського бізнесу в глобальну економіку, допомагаючи підприємцям вийти на зовнішні ринки. “Nazovni” є потужним інструментом економічної дипломатії для бізнесу. Ця платформа відіграє ключову роль у сприянні просуванню та підтримці експорту, пропонуючи українським підприємцям доступ до державного ресурсу та являє собою нову парадигму взаємодії держави та бізнесу.

За час свого існування платформа “Nazovni” зазнала значного розвитку та стала ефективним інструментом для українських компаній. Станом на квітень 2024 року завдяки існуванню платформи “Nazovni” перемогами української економічної дипломатії можна назвати наступні показники [*інформація надана операційним директором платформи “Nazovni” внутрішніми каналами МЗС]:

- 80 посольств і 19 генеральних консульств підключені до платформи, що сприяє широкому залученню закордонних дипломатичних установ та надає можливість українським компаніям звернутись безпосередньо до економічних дипломатів. Лише за 2023 рік спеціалістами платформи було оброблено понад 7400 заявок від українських компаній.

- На платформі зареєструвалися понад 1800 компаній у різних секторах, таких як харчова промисловість, продукція аграрного сектору, косметика, фармацевтика, металопластикові конструкції, деревина, промислове електрообладнання та машинобудування, ІТ та сфера послуг тощо. Ці компанії активно подають заявки та отримують результати.

- Було опрацьовано понад 770 заявок на дослідження ринку, які надають цінну інформацію та стратегічні рекомендації для підприємців.

- Було ініційовано та проведено понад 20 рітейл-кампаній, завдяки яким продукція українських виробників представлена в міжнародних мережах.

- Було успішно підписано понад 90 контрактів, що сприяє діловому співробітництву та партнерству.

- Понад 450 компаній отримали можливість взяти участь у більш ніж 95 міжнародних виставкових заходах на пільгових умовах.

- Чудовий показник лояльності в 75% відображає високий рівень задоволеності користувачів платформи.

- Nazovni B2B Match згенерував понад 170 запитів на імпорт із 30+ країн у різних секторах, демонструючи міжнародне охоплення та привабливість платформи. Український бізнес має можливість отримати прямі контакти потенційних контрагентів з різних країн світу.

4. *Підтримка реформ.* Україна використовує економічну дипломатію для забезпечення міжнародної підтримки своїх внутрішніх реформ, які є ключовими для економічного зростання та інтеграції у світову економіку.

5. *Підвищення міжнародного іміджу.* Економічна дипломатія допомагає Україні формувати позитивний імідж на міжнародній арені, підкреслюючи її роль як надійного партнера та активного учасника міжнародних економічних процесів.

Ці аспекти підкреслюють стратегічне значення економічної дипломатії для України, застосування якої допомагає зменшити вплив агресора та забезпечити свою економічну стійкість під час війни.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Аналіз української економічної дипломатії в умовах війни з росією дозволяє сформулювати

наступні висновки. Уміння адаптуватися та розвивати стратегії економічної дипломатії в умовах війни стало критично важливим для України. Подолання викликів, пов'язаних з російською агресією, вимагало поєднання різних підходів, від застосування санкцій та економічної війни до стратегій відновлення та розвитку після завершення конфлікту. Як наслідок ключові завдання економічної дипломатії України зазнали трансформації та в умовах війни є наступними: 1) просування експорту українських продуктів і послуг за кордоном; 2) залучення іноземних інвестицій в економіку України; 3) підлив фінансової стійкості росії, посилення економічного тиску та її ізоляція через торговельні бар'єри; 4) посилення співпраці з міжнародними інституціями та бізнесом; 5) економічне відновлення України та її відбудова. Саме така стратегія допомагає Україні зміцнити свою економіку та забезпечити безпеку та процвітання в майбутньому.

Дане дослідження підкреслює важливість економічної дипломатії як інструменту для протистояння агресії росії та підтримки стабільності й розвитку економіки України в умовах війни, а також формує підґрунтя для подальших розвідок у таких напрямках як: 1) забезпечення національної безпеки шляхом застосування інструментів економічної дипломатії; 2) економічна безпека та економічний суверенітет: вивчення взаємозв'язку між економічною дипломатією та економічною безпекою, а також ролі економічного суверенітету в цьому контексті; 3) аналіз ролі економічних санкцій та допомоги у формуванні й реалізації зовнішньої політики держав; 4) розширення економічного співробітництва: аналіз способів, якими економічна дипломатія сприяє розширенню взаємовигідного економічного співробітництва та забезпеченню зовнішньоекономічної безпеки; 5) розвиток креативної дипломатії й вивчення творчого підходу до ведення міжнародних відносин, який може включати нестандартні методи вирішення міжнародних завдань і сучасних викликів.

Ці аспекти можуть бути досліджені крізь призму різних теоретичних і практичних підходів, щоб краще зрозуміти, як економічна дипломатія впливає на міжнародні відносини та економічний розвиток країн в умовах трансформації глобалізаційних процесів.

Література

1. Bayne N., Woolcock S. *The New Economic Diplomacy*. London : Ashgate, 2007.
2. Carron de La Carrière G. *La diplomatie économique. Le diplomate et le marché*. Paris : Economica, 1998. 224 p.
3. Lee D., Hocking B. 'Economic Diplomacy' / Robert A. Denemark (ed.) *The International Studies Encyclopedia*, 2010. Vol. II, pp. 1216-1227.
4. Moons S. *Economic Diplomacy and Economic Security, New Frontiers for Economic Diplomacy* / Carla Guapo Costa (ed.) Instituto Superior de Ciências Sociais e Políticas, 2009. pp. 37–54.
5. Russia Sanctions Database. *Atlantic Council*. URL: <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/econographics/russia-sanctions-database/> (дата звернення: 08.05.2024).
6. Ukraine Support Tracker Data. URL: <https://www.ifw-kiel.de/publications/ukraine-support-tracker-data-20758/> (дата звернення: 08.05.2024).
7. van Bergeijk P.A.G., Moons S. *Economic Diplomacy and Economic Security. New frontiers for economic diplomacy*. 2009. pp. 37–54. URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1436584 (дата звернення: 08.05.2024).
8. Баранай П. Сучасна економічна дипломатія. *Актуальні проблеми економіки*. URL: https://dec.lv/mi/Baranay_Pavol.pdf (дата звернення: 08.05.2024).
9. Барановська В.М. Роль економічної дипломатії у зовнішньоекономічній діяльності країни. *Економіка та держава*. 2012. № 2. С. 24–25.
10. Вергун В.А. Економічна дипломатія в системі чинників міжнародної конкурентоспроможності України. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2008. № 74. Ч. 1. С. 150–154.
11. Грущинська Н.М. Реалізація економічної дипломатії в системі сучасних міжнародних відносин: потенціал креативності та традиційні підходи. *Зовнішня політика і дипломатія: традиції, тренди, досвід*. 2017. Випуск 24. Ч. 3. С. 86–92.
12. Деделюк К. Ю. *Економічна дипломатія : конспект лекцій*. Луцьк, 2017. 31 с.
13. Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 08.05.2024).
14. Нижник В.М. *Економічна дипломатія та економічна безпека України*. Навч. посіб. Хмельницький : ХНУ, 2007. С. 299.

15. Тихончук Л.Х. Трансформація функцій державного управління в сфері регулювання міжнародної економічної діяльності. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2018. № 6. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1258> (дата звернення: 08.05.2024).

16. Фліссак К.А. Економічна дипломатія. Навч. посіб. Тернопіль : “Новий колір”, 2013. 440 с.

17. Чугаєнко Ю.О. Економічна дипломатія в системі управління зовнішньоекономічною діяльністю держави. *Актуальні проблеми економіки*. 2013. № 3(141). С. 59–69.

18. Шаров О.М. Економічна дипломатія: основи, проблеми та перспективи : монографія. Київ : НІСД, 2019. 560 с.

References

1. Bayne, N. and Woolcock, S. (2007), *The New Economic Diplomacy*. Ashgate, London, UK.

2. Carron de La Carrière, G. (1998) *La diplomatie économique. Le diplomate et le marché*. Economica, Paris, France.

3. Lee, D. and Hocking, B. (2010) “Economic Diplomacy”, *The International Studies Encyclopedia*, vol. II, pp. 1216-1227.

4. Moons, S. (2009) “Economic Diplomacy and Economic Security”, *New Frontiers for Economic Diplomacy*, pp. 37–54.

5. Atlantic Council (2024), “Russia Sanctions Database”, available at: <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/econographics/russia-sanctions-database/> (Accessed 8 May 2024).

6. Kiel Institute for the World Economy (2024) “Ukraine Support Tracker Data”, available at: <https://www.ifw-kiel.de/publications/ukraine-support-tracker-data-20758/> (Accessed 8 May 2024).

7. van Bergeijk, P.A.G. and Moons, S. (2009) “Economic Diplomacy and Economic Security”, *New frontiers for economic diplomacy*, pp. 37–54, available at: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1436584 (Accessed 8 May 2024).

8. Baranaj, P. (2009), “Modern economic diplomacy”, *Aktual'ni problemy ekonomiky*, available at: https://dec.lv/mi/Baranay_Pavol.pdf (Accessed 8 May 2024).

9. Baranovs'ka, V.M. (2012) “The role of economic diplomacy in the country's foreign economic activity”, *Ekonomika ta derzhava*, vol. 2, pp. 24–25.

10. Verhun, V.A. (2008) “Economic Diplomacy in the System of Factors of Ukraine's International Competitiveness”, *Aktual'ni problemy mizhnarodnykh vidnosyn*, vol. 74, no. 1, pp. 150–154.

11. Hruschyns'ka, N.M. (2017), “Implementation of Economic Diplomacy in the System of Modern International Relations: Potential of Creativity and Traditional Approaches”, *Zovnishnia polityka i dyplomatiia: tradytsii, trendy, dosvid*, vol. 24, no. 3, pp. 86–92.

12. Dedeliuk, K. Yu. (2017), *Ekonomichna dyplomatiia* [Economic diplomacy], Lutsk, Ukraine.

13. State Statistics Service of Ukraine (2024), available at: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (Accessed 8 May 2024).

14. Nyzhnyk, V.M. (2007), *Ekonomichna dyplomatiia ta ekonomichna bezpeka Ukrainy* [Economic Diplomacy and Economic Security of Ukraine], KHNU, Khmelnytsky, Ukraine.

15. Tykhonchuk, L.Kh. (2018) “Transformation of public administration functions in the field of regulation of international economic activity”, *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok*, vol. 6, available at: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1258> (Accessed 8 May 2024).

16. Flissak, K.A. (2013), *Ekonomichna dyplomatiia* [Economic diplomacy], Novyj kolir, Ternopil, Ukraine.

17. Chuhaenko, Yu.O. (2013), “Economic diplomacy in the system of management of foreign economic activity of the state”, *Aktual'ni problemy ekonomiky*, vol. 3 (141), pp. 59–69.

18. Sharov, O.M. (2019), *Ekonomichna dyplomatiia: osnovy, problemy ta perspektyvy* [Economic Diplomacy: Fundamentals, Problems and Prospects], NISS, Kyiv, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 15.05.2024 р.